

DIAKONIA

– Diakonalt arbeid i den Sør-Afrikanske kirkehverdag

1. november til 22. desember 1990 var jeg i studentpraksis i en økumenisk organisasjon med navnet DIAKONIA som har sitt arbeid i Durban by i Sør-Afrika.

Diakonhjemmets teologiske høyskole hadde høsten 1988 to studenter i praksis i samme organisasjon, og det er etter hvert blitt et ønske både fra Diakonhjemmet og Diakonia om et nærmere samarbeid. Nedenfor følger en beskrivelse av hva organisasjonen Diakonia arbeider med. Jeg håper det kan være et lite bidrag til å belyse hvordan kirkene i Sør-Afrika tenker og handler diakonalt i en vanskelig situasjon.

AVEIMUND STANGELAND

Diakonia er en tverrkirkelig organisasjon

sammensatt av 7 ulike kirkesamfunn og en kirkelig organisasjon i Durban bydistrikt. Medlemskirkene er som følger:

- African Methodist Episcopal church
- African Presbyterian church
- Anglican church
- Evangelical Lutheran church (ELCSA)
- Methodist church
- Roman Catholic church
- United Congregational church

– Belydendekring (organisasjon sammensatt av medlemmer fra de reformerte kirker)

Organisasjonen DIAKONIA ble startet i kjølvannet av Soweto-opptøyene i 1976 som en tverrkirkelig organisasjon som skulle engasjere seg i kampen mot de sosiale og politiske misforholdene i landet. DIAKONIA ble opprettet som en kirkelig organisasjon for å hjelpe, skaffe til veie ressurser og aktivere/engasjere den enkelte menighet i deres kamp og arbeid for rettferdighet. Diakonia skulle være kirkens våkne øyne ved å se utfordringene i samfunnet, konkretisere dem og hjelpe lokalmenighetene til å finne handlingsprogrammer som man på grasrotnivå kunne bli engasjert i.

I dag har DIAKONIA som hovedmålsetting å arbeide sammen med kirkene i kampen for et rettferdig og demokratisk Sør-Afrika. Diakonia søker å oppfylle et bestemt oppdrag som er å fremme rettferdighet og fellesskap mellom mennesker, familier og samfunnsgrupper på tvers av skillelinjer som klasse, kultur, rase, religion og kjønn.

Diakonia arbeider i hovedsak i Durban bydistrikt, men samarbeider med andre organisasjoner utenfor selve Durban by.

Hovedmålet for Diakonia er å belyse de fundamentale strukturer som skaper fattigdom, undertrykkelse og urettferdighet i det Sør-Afrikanske samfunn. Med Guds hjelp ønsker Diakonia å være et redskap for kirkene

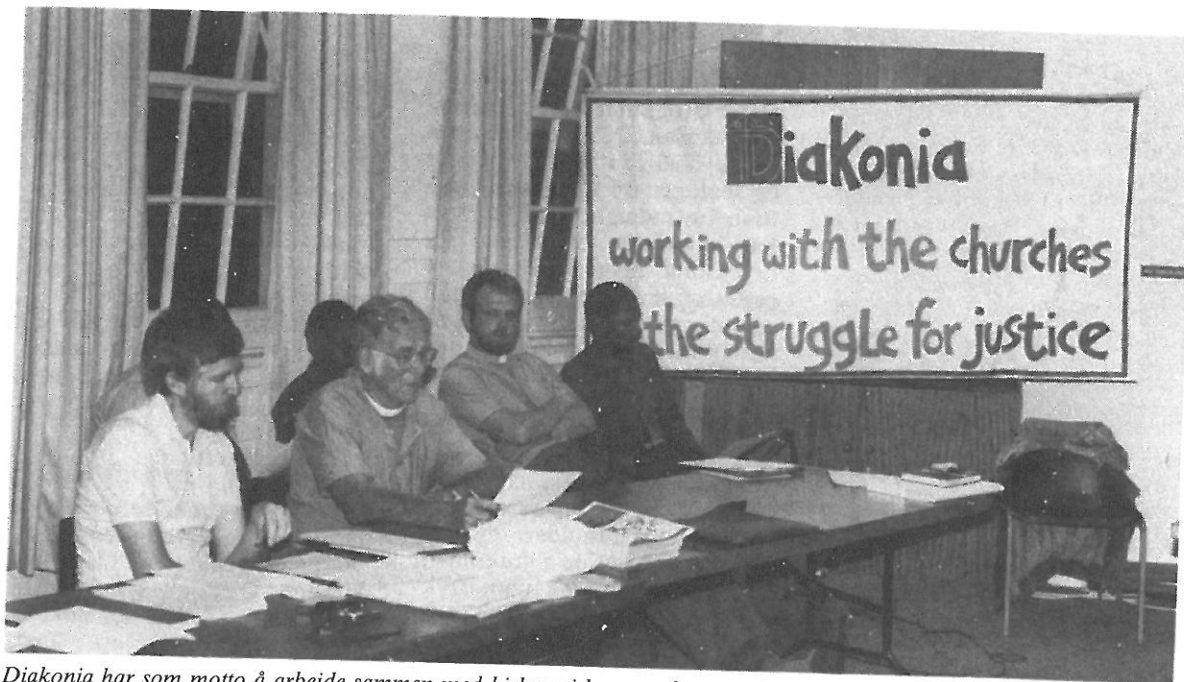
i arbeide for å skape et rettferdig samfunn. Diakonia ser på seg selv som en «agent» for sine medlemskirker ved å:

- ★ produsere informasjon.
- ★ komme med forslag og illustrere ulike metoder i å analysere, reflektere og aksjonere/handle.
- ★ inspirere hver enkelt menighet til aktivt engasjement i kampen for rettferdighet og et fritt og demokratisk samfunn. En ønsker at lokalmenigheten skal solidariser seg med de fattige og undertrykte og kjempe for deres rettigheter i et land styrt av den hvite rike befolkning.

For å kunne realisere sine målsettinger, har Diakonia startet med ulike hovedprogrammer som jeg vil nevne i 9 punkter.

1. Utdanningsprogram

Det arbeides med å finne måter til å endre og utvikle et bedre utdanningssystem for afrikanske barn og unge. I det siste året har man fokusert på kirkens rolle og mulighet for å involvere seg i utdanningsspørsmål og være med på å bedre allmennutdanningen blant den afrikanske befolkning. Det er i den senere tid blitt utarbeidet en undersøkelserapport som tar for seg problemer angående undervisning og utdanning spesielt i Durbanområdet. Det samarbeides med ulike organisasjoner og fagforbund som også er involvert i utdanningspolitikken.

Diakonia har som motto å arbeide sammen med kirkene i kampen for et rettferdig Sør-Afrika. Bildet er fra et styremøte i organisasjonen.

2. Helseprogram

Programmet er nystartet og en ønsker spesielt å ta opp spørsmål som gjelder helseproblem på grasrotnivå. Det er ønskelig at ulike menigheter skal engasjere seg i rådgivnings- og opplysningsvirksomhet. Det er også ønskelig å dyktiggjøre kirken til å analysere hva som forårsaker helseproblemer og sykdom. Et helseproblem som Diakonia ønsker å forebygge er AIDS-sykdommen som i følge prognoser kan utrydde flere tusen mennesker i løpet av få år.

3. Boligprogram

I Durban bor over halvparten av befolkningen i skur (informal settelment/squatter-eras). Pga. volden og den stadige tilflyttingen fra landsbygda inn til byen, fører det til en sterkt voksende befolkning i Durban og et omfattende boligproblem. De lokale myndigheter har gjort lite for å løse dette stadig voksende

problemet. Flere tusen mennesker er husløse, og antall mennesker som bor på gata bare vokser.

Diakonia har bred kontaktflate med flere lokalsamfunn som er sterkt rammet av boligkrisen. Diakonia ser som sin viktige oppgave å informere kirkeledelsen om boligkrisen, og sammen med medlemskirkene finne måter å utøve press på de ansvarlige myndighetene til å finne løsninger på boligproblemet.

4. Program for å bedre kårene og rettighetene for arbeidstakere

Det samarbeides med ulike fagforbund og arbeidstakerorganisasjoner for å bedre rettighetene for arbeidere. Det arbeides også i forhold til arbeidsledighetsproblemet. Programmet går særlig ut på å utvikle måter for hvordan kirken kan engasjeres i å tale arbeidernes sak slik at deres rettigheter blir ivaretatt.

I Sør-Afrika har svarte arbeidere blitt utnyttet, hatt få rettigheter og dårlig lønn. Det arbeides nå på mange plan for å bedre kårene for svarte arbeidstakere.

Diakonia produserer informasjonsmaterieell for å øke kunnskapen om arbeiderenes rettigheter og det arrangeres solidaritetsgudstjenester for svarte arbeidere.

5. Sosialpolitisk utviklingsprogram

Det utarbeides informasjonsmaterieell for å øke kunnskapen og dyktiggjøre kirken til å engasjere seg i sosialpolitiske spørsmål. Det samarbeides nært med politiske frigjøringsorganisasjoner som f.eks. ANC og UDF, og andre organisasjoner som arbeider med sosialpolitiske spørsmål.

En viktig del av programmet er å få i gang en samtale-/diskusjonsprosess omkring begrepet demokrati og hvordan det skal

utvikles i praksis. Diakonia ønsker også at demokratiske prinsipper må få gjennomslag og praktiseres i kirken. Det betyr at kirken selv må se kritisk på sin organisasjonsstruktur i dag, og være villig til å utvikle en mer demokratisk styringsmodell innen kirkens egen organisasjon. Det betyr å «rydde først opp i sitt eget hus».

6. Kommunikasjonsprogram

Diakonia produserer mye aktuelt informasjonsmaterieell og har kontakt med massemedia. Det er også produsert enkle hefter, kassetter med foredrag/taler for salg.

7. Program for å utvikle og sette igang rådgivningssentre

Det arbeides med å organisere og sette i verk rådgivningskontorer rundt om i de ulike lokalsamfunn/svarte bydeler. Disse rådgivningskontorene blir bemannt med ufaglærte sosialarbeidere, og de tar i bruk de lokale kirkebygninger som kontorer. Det samarbeides nært med den lokale menighet for både å rekruttere personer til arbeidet som rådgivere og til å tilrettelegge de fysiske forhold i kirkebygningene. Til disse rådgivningskontorene kan man henvende seg for å få råd og hjelp i en vanskelig livssituasjon. Disse kontorene fungerer nærmest som sosialkontorer. Diakonia legger vekt på opplæring og oppfølging av de ufaglærte sosialarbeiderne som er «ansatt» på disse rådgivningskontorene. I dag er det til sammen ca. 7-8 slike rådgivningskontorer rundt om i de svarte bydelene i Durban.

8. Ressursprogram for prester og teologer

Dette programmet er forholdsvis nystartet. Det er et ønske om å øke dialogen mellom prester og teologer fra ulike kirkesamfunn og menigheter. Diakonia har opprettet et forum for utveksling mellom menighetsprester og kirkeledere. Det er et ønskelig mål at en slik utveksling kan bidra til et sterkere engasjement blant flere prester og kirkeledere for å arbeide for rettferdighet. Pr. idag så er det enkeltprester og noen kirkeledere som er sterkt engasjert i sosiale spørsmål, men også mange prester og kirkeledere forholder seg passive eller nøytrale i forhold til urettferdigheten og undertrykkingen i samfunnet. Diakonia ønsker med dette programmet å motivere flere prester og kirkeledere til diakonal innsats.

Diakonia har også samarbeid med ulike teologiske utdanningsinstitusjoner som en del av programmet. Det har for eksempel vært teologistudenter i praksis på Diakonia og det er blitt organisert ekskursjoner til svarte boområder som har blitt offer for voldsaksjoner.

9. «Sosial aksjonsnettverks» program

Dette programmet går ut på å organisere arbeidsgrupper i en menighet eller på tvers av kirkesamfunn som spesielt fokuserer på rettferdighetsspørsmål og sosiale spørsmål. Disse gruppene setter igang ulike aktiviteter i sitt lokalsamfunn.

For Diakonia er hovedoppgaven å gi informasjon, skaffe til veie ulike ressurser og være behjelpelige for disse gruppene i deres arbeid for fred og rettferdighet. Noen av gruppene har blant annet arbeidet for å skape klima for interaksjon og samhandling på tvers av rasegrupper. Gruppene har også satt

igang ulike prosjekter og aksjoner.

Diakonia er engasjert på en rekke områder og har satt igang flere prosjekter. Organisasjonen har med sitt aktive arbeid blitt en «plogspiss» for kirken i kampen for et rettferdig samfunn. Diakonia har ikke bare blitt høyt verdsatt i kirkelige kretser, men møter også anerkjennelse og respekt blant humanistiske og politiske frigjøringsorganisasjoner. Det er ikke så sjeldent at Diakonia blir brukt som rådgiver eller er med som en viktig ressurs i et faglig utrednings- og utviklingsprosjekt.

Selv synes enkelte ansatte i Diakonia at deres arbeid ofte blir en «sovepute» for medlemskirkene. Diakonia synes det er svært vanskelig å få den enkelte lokalmenighet engasjert i kampen for rettferdighet. Diakonia sliter med å få medlemskirkene med seg i et aktivt samarbeid hvor også den lokale menighet engasjeres i kampen for rettferdighet, fred og demokrati.

Diakonia har funnet det mest hensiktsmessig å konsentrere seg om 7 målgrupper som nære samarbeidspartnere:

- kirkelederne (dvs. biskoper, erkebiskoper)
 - menighetsprestene i de lokale menigheter
 - teologiske studenter og utdanningsinstitusjoner
 - de lokale aksjonsgruppene som nevnt i punkt 9
 - Det Sør-Afrikanske Kirkerådets avdeling i Durban (DDCC)
 - de lokale rådgivningskontorene som nevnt i punkt 7
 - de frittstående kristne menighetene i slumområdene (African Independent Churches)
- Organisasjonsmessig er Diakonia tilknyttet de ulike medlemskirkene. Organisasjonen består av et råd sammensatt av de lokale kirkelederne i Durban og noen menighetsprester og lekfolk. Rådet er det øverste organ

DIAKONIA . . .*Forts. fra side 6*

og har det overordnede ansvar. Rådet velger et styre som har møter ca. en gang i måneden og som har en hyppigere kontakt med de ansatte. Det er pr. i dag 16 heltidsansatte i Diakonia med en administrerende leder (direktør). Organisasjonen er delt inn i en administrasjonsavdeling og en feltarbeideravdeling (fieldstaff). På hvert enkelt program/prosjekt er det en hovedansvarlig. De ansatte som har ansvaret for programmene kalles gjerne for fieldstaff som nevnt ovenfor. Diakonia har en flat organisasjonsstruktur hvor arbeidet planlegges og bestemmes i fellesskap, og alle ansatte har lik lønn.

Diakonia er opptatt av å demonstrere demokrati i praksis. De ansatte kommer fra ulike kirkesamfunn og fra ulike rasegrupper.

I 1990 hadde Diakonia temaet fred som fokus for sitt arbeid. Det ble på ulike måter fokusert på fredsarbeid og det ble arrangert fredsgudstjenester.

Før året 1991 har organisasjonen valgt å fokusere sitt arbeid på temaene «heal – reconcile – build».

Kristne som lever i en samfunnssituasjon preget av fattigdom, undertrykkelse og vold leser det Bibelske budskap på en konkret måte inn i deres brutale virkelighet. Kirken blir her en handlende kirke hvor slagordet

blir å leve ut sin teologi, «to do theology». Kristus-troen får konsekvenser i aktiv handling. Denne måte å bedrive teologi på utfordrer vårt vestlige kristne evangeliske budskap. Frigjøringsteologien/den profetiske teologi tror jeg kan fornye vår forståelse av hva diakoni skal være.

*Eimund Stangeland,
Diakonhjemmets
høgskolesenter,
Boks 184, Vinderen
0319 Oslo 3*

HELSE- SOSIALETATEN - - KYRKJA

Øygarden Kommune er ein øykommune nord-vest for Bergen. Kommunen er samanbunden med Bruer, og er vegfast til Sotra. Avstand frå Bergen til kommunegrensa er ca. 35 km. Kommunen har 3100 innbyggjarar.

Kommunen har godt utbygd infrastruktur, med gode aktivitets- og fritidstilbod.

For å møta dei endringane Øygarden kommune vil stå ovanfor i samband med ilandføring av gass frå Troll til Kollsnes, har kommunestyret vedteke å oppretta stilling som soknediakon.

Arbeidsoppgåver for stillingen vil i hovudsak vera arbeid innan førebyggjande familievert og barnevern.

Stillingen er tenkt som eit samarbeidsprosjekt mellom helse- og sosialetaten og kyrkja, og den vil verta delt slik: 3/5 av stillingen er administrativt lagt til helse- og sosialetaten, der helse- og sosialsjefen er administrativ leiar.

2/5 av stillingen er administrativt lagt til soknerådsutvalet, med soknepresten som overordna leiar.

Kvalifikasjonar: Kommunen har primært behov for person som har utdanning som sosionom/barnevernspedagog, m/1 års tilleggstudanning frå diakonhøgskule.

Løns-/arbeidsvilkår: Stillingen vert løna som soknediakon, st.kode 6859, st.gr. 9-1 I.tr. 18-22. Tilsetjing skjer elles i samsvar med kommunen sitt tilsetjingsreglement og gjeldande lovar og regler. 2% innskott i kommunal pensjonskasse – 6 mnd. prøvetid.

Stillingen er engasjementstilling – førebels fram til 31.12.94, med høve til forlenging. Kommunen vil hjelpa til med å skafa husvære.

For nærare opplysningar om stillingen, kan ein venda seg til Sokneprest Svein Morland, tlf. (05) 387070, eller til Helse- og sosialsjef Aage Lund Hansen, tlf. (05) 389010.

Søknadsfrist: 08.07.1991.

Søknad vert å senda: Administrasjonsutvalet Øygarden Kommune, 5330 Tjeldstø.

Øygarden Kommune
Rådmannen